EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 24.5.2023.
COM(2023) 617 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Mađarske za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Mađarske za 2023.

{SWD(2023) 617 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Mađarske za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Mađarske za 2023.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika[1], a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[3] kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima EU-a. U skladu s prioritetima europskog semestra on doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku te provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Mehanizam pomaže i u jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranju radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar EU-a i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost ažuriran je 30. lipnja 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.

[1] SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

[3] Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

(2) Komisija je 22. studenoga 2022. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2023.[4], čime je označen početak europskog semestra 2023. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 23. ožujka 2023. prioritete tog pregleda na temelju četiri dimenzije konkurentne održivosti. Komisija je 22. studenoga 2022. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2023., u kojem je utvrđeno da je Mađarska jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Vijeće donijelo 16. svibnja 2023., kao i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2023., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava i koji je Vijeće donijelo 13. ožujka 2023.

(3) Iako gospodarstva EU-a pokazuju iznimnu otpornost, geopolitički kontekst i dalje ima negativan utjecaj. Čvrsto stojeći uz Ukrajinu, EU je svoj program gospodarske i socijalne politike usmjerio na smanjenje negativnih posljedica energetskih šokova na ranjiva kućanstva i poduzeća u kratkoročnom razdoblju te na nastavak rada na zelenoj i digitalnoj tranziciji, potpori održivom i uključivom rastu, očuvanju makroekonomske stabilnosti i povećanju otpornosti u srednjoročnom razdoblju. Program je snažno usmjeren i na povećanje konkurentnosti i produktivnosti EU-a.

(4) Komisija je 1. veljače 2023. objavila Komunikaciju „Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija”[5] u cilju povećanja konkurentnosti industrije EU-a s nultom neto stopom emisija i omogućivanja brzog prelaska na klimatsku neutralnost. Taj plan dopunjuje sadašnje napore u okviru europskog zelenog plana i plana REPowerEU. Cilj je tog plana omogućiti poticajnije okruženje za povećanje EU-ovih proizvodnih kapaciteta za tehnologije i proizvode s nultom neto stopom emisija koji su potrebni za ostvarenje EU-ovih ambicioznih klimatskih ciljeva te osigurati pristup relevantnim kritičnim sirovinama, među ostalim diversifikacijom nabave, primjerenim iskorištavanjem geoloških resursa u državama članicama i povećanjem recikliranja sirovina. Plan se temelji se na četiri stupa: predvidljivom i pojednostavnjenom regulatornom okruženju, bržem pristupu financijskim sredstvima, unapređenju vještina i otvorenoj trgovini za otporne lance opskrbe. Osim toga, u cilju oblikovanja regulatornog okvira za poticanje rasta, Komisija je 16. ožujka 2023. objavila Komunikaciju „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”,[6] koja se temelji na devet međusobno dopunjujućih pokretača konkurentnosti. U njoj se utvrđuju prioriteti politike koji se odnose na aktivno uvođenje strukturnih poboljšanja, dobro usmjerena ulaganja i regulatorne mjere za dugoročnu konkurentnost EU-a i njegovih država članica. Preporuke u nastavku pridonose ostvarenju tih prioriteta.

(5) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2023. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer se planovi odnose na sve relevantne preporuke ili na znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020. i 2022. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(6) Uredba o planu REPowerEU[7] donesena je 27. veljače 2023. s ciljem da se postupno ukine ovisnost EU-a o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. To će doprinijeti energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u EU-u, dok će se istodobno povećavati uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapaciteti za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Uredbom se državama članicama omogućuje da u svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost dodaju novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirale ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU. Tim reformama i ulaganjima doprinijet će se i povećanju konkurentnosti industrije EU-a s nultom neto stopom emisija, kako je navedeno u Industrijskom planu u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija i provedbi preporuka za pojedinu zemlju koje se odnose na energetiku i upućene su državama članicama 2022. odnosno 2023., ovisno o slučaju. Uredbom o planu REPowerEU uvodi se nova kategorija bespovratne financijske potpore koja se državama članicama stavlja na raspolaganje za financiranje novih reformi i ulaganja u energetici u okviru njihovih planova za oporavak i otpornost.

(7) Komisija je 8. ožujka 2023. donijela Komunikaciju o smjernicama za fiskalnu politiku u 2024., kako bi državama članicama olakšala pripremu programa stabilnosti i konvergencije i tako poboljšala koordinaciju politika[8]. Komisija je podsjetila na to da će se opća klauzula o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu deaktivirati krajem 2023. U razdoblju 2023.–2024. pozvala je na provedbu fiskalnih politika kojima se osigurava srednjoročna održivost duga i održivo povećava potencijalni rast. Države članice pozvane su da u svojim programima stabilnosti i konvergencije za 2023. navedu kako će svojim fiskalnim planovima osigurati usklađenost s referentnom vrijednosti deficita od 3 % BDP-a te uvjerljivo i kontinuirano smanjenje duga ili zadržavanje duga na razboritim razinama u srednjoročnom razdoblju. Komisija je države članice pozvala da postupno ukinu nacionalne fiskalne mjere uvedene za zaštitu kućanstava i poduzeća od naglog porasta cijena energije, počevši od najmanje ciljanih mjera. Navela je da bi, bude li mjere potpore trebalo produljiti zbog novih pritisaka na cijene energije, države članice takve mjere trebale znatno bolje nego prije usmjeriti na ranjiva kućanstva i poduzeća. Komisija je predložila da fiskalne preporuke budu kvantificirane i diferencirane te izrađene na temelju neto primarnih rashoda, kako je predloženo u Komunikaciji Komisije o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a[9]. Preporučila je da sve države članice nastave štititi ulaganja koja financira država i osiguraju djelotvorno korištenje sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a, posebno za potrebe ciljeva zelene i digitalne tranzicije i otpornosti. Komisija je navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023., u skladu s postojećim pravnim odredbama.

(8) Komisija je 26. travnja 2023. predstavila zakonodavne prijedloge za provedbu opsežne reforme EU-ovih pravila gospodarskog upravljanja. Glavni je cilj tih prijedloga ojačati održivost javnog duga i reformama i ulaganjima promicati održiv i uključiv rast u svim državama članicama. Državama članicama pružila bi se veća kontrola nad

---

7 Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.).

8 Komunikacija Komisije Vijeću: Smjernice za fiskalnu politiku za 2024., 8.3.2023., COM(2023) 141 final.

9 COM(2022) 583 final.

izradom njihovih srednjoročnih planova, a istodobno bi se uveo stroži sustav praćenja provedbe kako bi se osiguralo da države članice ispune obveze koje su preuzele u svojim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima. Cilj je da se zakonodavni rad dovrši u 2023.

(9) Mađarska je 11. svibnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 15. prosinca 2022. donijelo Odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Mađarske[10]. Isplata obroka ovisi o odluci Komisije, donesenoj u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Mađarska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da mjere povezane s ostvarenim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima nisu ukinute.

(10) Mađarska je 2. svibnja 2023. Komisiji dostavila Nacionalni program reformi za 2023. i Program konvergencije za 2023., u skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe (EZ) 1466/97. Zbog njihove uzajamne povezanosti ta su dva programa ocijenjena zajedno. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2023. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Mađarske o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(11) Komisija je 24. svibnja 2023. objavila Izvješće za Mađarsku[11] za 2023. U njemu je ocijenjen napredak Mađarske u smislu relevantnih preporuka za tu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2022. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Mađarske. Na temelju te analize, u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Mađarske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

(12) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Mađarsku u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011 i objavila rezultate 24. svibnja 2023[12]. Zaključeno je da u Mađarskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, slabosti povezane s vrlo snažnim cjenovnim pritiscima i potrebama vanjskog financiranja i potrebama države za financiranjem povećale su se i značajne su. Inflacija je znatno porasla i još se nije počela smanjivati. Ako inflacija dugotrajno ostane visoka, to bi moglo dodatno ugroziti konkurentnost, a troškovi financiranja ostali bi visoki. Veliki deficit tekućeg računa snažno je porastao zbog povišenih cijena energije u 2022. te se povećao kratkoročni vanjski dug. Poboljšanje stanja tekućeg računa u ovoj i sljedećoj godini ovise o očekivanom daljnjem smanjenju cijena energije, ali se unatoč tome predviđa da deficit tekućeg računa 2023. i 2024. neće biti zanemariv. Visok energetski intenzitet gospodarstva važan je za dinamiku tekućeg računa. Državni deficit kontinuirano je visok, samo djelomično kao posljedica odgovora politika na pandemiju i energetsku

[10] Provedbena odluka Vijeća od 15. prosinca 2022. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Mađarske (15447/22)**;** ST 15447/22 ADD 1).

[11] SWD(2023) 617 final.

[12] SWD(2023) 639 final.

krizu, i na njega otpada velik dio vanjskog zaduživanja gospodarstva. Udio državnog duga smanjio se zahvaljujući znatnom rastu nominalnog BDP-a, ali bi moglo ugroziti usporavanje aktivnosti i kontinuirano visoki deficiti. Troškovi državnog zaduživanja povećali su se od 2021., a vlada se suočava sa sve većim teretom kamata, dok je rok dospijeća duga i dalje relativno kratak. Cijene stambenih nekretnina udvostručile su se u razdoblju od pet godina, ali je krajem 2022. rast cijena zaustavljen. Međutim, čini se da je vjerojatnost znatnog pada nominalnih cijena ograničena zbog niske zaduženosti kućanstava i s obzirom na trenutačno visoku inflaciju. Nedosljednost politika pogoršala je utvrđene slabosti. Učinkovita koordinacija i jasno razgraničenje makroekonomskih politika, uz čvrst institucijski okvir politika, ključni su za očuvanje fiskalne i vanjske održivosti i stabilizaciju očekivanja. Očekuje se da će pravodobna i potpuna provedba strukturnih reformi iz mađarskog plana za oporavak i otpornost pridonijeti smanjenju makroekonomskih slabosti te poduprijeti rast i prilagodbu u srednjoročnom razdoblju.

(13) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat[13], deficit opće države u Mađarskoj se sa 7,1 % BDP-a u 2021. smanjio na 6,2 % u 2022., dok je dug opće države pao sa 76,6 % BDP-a krajem 2021. na 73,3 % krajem 2022. Komisija je 24. svibnja 2023. objavila izvješće na temelju članka 126. stavka 3. UFEU-a[14]. U tom se izvješću razmatra proračunsko stanje Mađarske jer je njezin deficit opće države 2022. premašio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom. U izvješću je zaključeno da kriterij deficita nije ispunjen. U skladu s Komunikacijom od 8. ožujka 2023.[15] Komisija nije predložila pokretanje novih postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2023. te je navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023. Mađarska bi to trebala uzeti u obzir pri izvršenju svojeg proračuna za 2023. i pripremi nacrta proračunskog plana za 2024.

(14) Na saldo opće države utjecale su mjere fiskalne politike donesene radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. U 2022. fiskalne mjere koje su utjecale na smanjenje prihoda uključivale su smanjenje trošarina na gorivo, a mjere koje su utjecale na povećanje rashoda uključivale su subvencije komunalnim poduzećima za gubitke uzrokovane ograničenjem cijena energije za kućanstva te programe potpore za energetski intenzivna poduzeća. Trošak tih mjera djelomično je kompenziran novim porezima na neočekivanu dobit proizvođača i opskrbljivača energije, i to privremenim porezom na razliku između nafte tipa Brent u odnosu na Ural i privremenim porezom na prihod opskrbljivača energije te privremenim povećanjem naknade za rudarenje. Komisija procjenjuje da je u 2022. neto proračunski trošak tih mjera iznosio 1,0 % BDP-a. Na saldo opće države utjecao je i proračunski trošak pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine, procijenjen na 0,1 % BDP-a u 2022. Istodobno je procijenjeni trošak privremenih mjera hitne potpore zbog pandemije bolesti COVID-19 pao s 1,9 % BDP-a u 2021. na 0,1 % BDP-a u 2022.

---

13 Eurostat–Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 47/2023, 21.4.2023.

14 COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

15 COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

(15) Vijeće je 18. lipnja 2021. preporučilo Mađarskoj[16] da u 2022. zadrži poticajan smjer fiskalne politike, uključujući impuls iz Mehanizma za oporavak i otpornost, te očuva ulaganja koja financira država.

(16) Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike[17] bio je u 2022. poticajan, na –0,4 % BDP-a, što je u skladu s Preporukom Vijeća. Mađarska je u skladu s Preporukom Vijeća nastavila pružati potporu oporavku ulaganjima koja se financiraju sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a iznosili su 1,5 % BDP-a u 2022. (2,1 % BDP-a u 2021.). Smanjenje rashoda financiranih bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a u 2022. posljedica je slabije apsorpcije sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih fondova. Ulaganja koja financira država imala su kontrakcijski učinak od 0,2 postotna boda na smjer fiskalne politike[18]. Mađarska stoga nije očuvala ulaganja koja financira država, što nije u skladu s Preporukom Vijeća. Ujedno je rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) imao kontrakcijski učinak od 0,6 postotnih bodova na smjer fiskalne politike. Mađarska je stoga u dovoljnoj mjeri zadržala pod kontrolom rast tekućih rashoda koje financira država.

(17) Makroekonomski scenarij na kojem se temelje proračunske projekcije u Programu konvergencije za povoljan je. Vlada predviđa da će se realni BDP povećati za 1,5 % u 2023. i za 4,0 % u 2024. Za usporedbu, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se manji rast realnog BDP-a od 0,5 % u 2023. i 2,8 % u 2024., uglavnom zbog očekivanog manjeg rasta privatne potrošnje potaknutog nižim očekivanim rastom nominalnih plaća i nešto višom stopom nezaposlenosti. Komisija predviđa i niži rast državne potrošnje i neto izvoza. Rast nominalnog BDP-a predviđen u Komisijinoj prognozi niži je tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom zbog nižeg očekivanog rasta BDP-a i deflatora BDP-a.

(18) Vlada u Programu konvergencije za 2023. očekuje da će se udio deficita opće države u 2023. smanjiti na 3,9 % BDP-a. Smanjenje u 2023. uglavnom odražava veće porezne prihode zbog visoke inflacije te privremene neočekivane dobiti i sektorskih poreza koji se procjenjuju na 1,5 % BDP-a u 2023. Prema Programu konvergencije očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti sa 73,3 % BDP-a krajem 2022. na 69,7 % BDP-a krajem 2023. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni deficit od 4,0 % BDP-a za 2023. To je u skladu s deficitom predviđenim u Programu konvergencije. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se veći udio duga opće države u BDP-u od 70,7 % krajem 2023. Razlika je rezultat nižeg rasta BDP-a i deflatora BDP-a u Komisijinoj prognozi.

(19) Očekuje se da će na saldo države u 2023. i dalje utjecati mjere donesene radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. Te mjere

---

16 Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Mađarske za 2021., SL C 304, 29.7.2021., str. 78.

17 Smjer fiskalne politike mjeri se kao promjena primarnih rashoda (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda), isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, ali uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost te drugih fondova EU-a, u odnosu na srednjoročni potencijalni rast. Za više detalja vidjeti okvir 1 u tablicama s fiskalnim statističkim podacima.

18 Ostali kapitalni rashodi koje financira država imali su ekspanzivni učinak od 1,7 postotnih bodova BDP-a, potaknut učinkom kupnje zaliha plina od strane posebnog subjekta razvrstanog u opću državu.

obuhvaćaju produljene mjere iz 2022., osobito subvencije komunalnim poduzećima za gubitke uzrokovane ograničenjem cijena energije za kućanstva te programe potpore za energetski intenzivna poduzeća. Trošak tih mjera i dalje se djelomično kompenzira porezima na neočekivanu dobit opskrbljivača energije. Uzimajući u obzir te prihode, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. neto proračunski trošak tih mjera potpore iznositi 1,2 % BDP-a[19]. Čini se da mjere u 2023. nisu usmjerene na najranjivija kućanstva i poduzeća i da većina njih ne šalje jasan cjenovni signal s ciljem smanjenja potražnje za energijom i povećanja energetske učinkovitosti. Stoga se u procjeni usklađenosti s Preporukom za 2023. ne trebaju uzeti u obzir ciljane mjere potpore.

(20) Vijeće je 12. srpnja 2022. preporučilo[20] da Mađarska poduzme mjere čiji je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike[21], uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Mađarska bi se trebala pripremiti za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Mađarskoj je bilo preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije.

(21) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. smjer fiskalne politike biti kontrakcijski (+4,2 % BDP-a), u kontekstu visoke inflacije. To je u skladu s ekspanzivnim smjerom fiskalne politike u 2022. (–0,4 % BDP-a). Predviđa se da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) u 2023. imati kontrakcijski učinak od 2,2 % BDP-a na smjer fiskalne politike. Stoga je predviđeni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u skladu s Preporukom Vijeća. Predviđa se da će rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova Unije u 2023. iznositi 2,3 % BDP-a i da će ulaganja koja financira država imati kontrakcijski učinak na smjer fiskalne politike od 0,6 postotnih bodova. [22] Prema tome, Mađarska planira financirati dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a, iako se ne predviđa se da će očuvati ulaganja koja financira država. Planira financirati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost, kao što su razvoj elektroenergetske mreže, modernizacija prigradskih željeznica, potpora za upotrebu solarnih ploča u stambenim zgradama, osiguravanje prijenosnih računala učenicima u nižem sekundarnom obrazovanju i mjere digitalizacije u zdravstvu, koja se financiraju iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a.

(22) Prema Programu konvergencije očekuje se da će se deficit opće države smanjiti na 2,9 % BDP-a u 2024. Smanjenje u 2024. uglavnom odražava znatno smanjenje udjela

---

19 Iznos predstavlja razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera, uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne rashode.

20 Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Mađarske i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Mađarske za 2022., SL C 334.17, 12.7.2022., str. 136.

21 Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2023. procjenjuje se da će srednjoročni (prosječni desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje Mađarske, korišten za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 16,6 % u nominalnom smislu.

22 Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti kontrakcijski i iznositi 2,2 postotna boda BDP-a. Veliko smanjenje ostalih kapitalnih rashoda u 2023. povezano je sa znatnim učinkom kupnje velikih zaliha plina od strane posebnog državnog subjekta razvrstanog u opću državu 2022.

rashoda opće države u BDP-u, što se posebno odnosi na bruto investicije u fiksni kapital, intermedijarnu potrošnju i naknade zaposlenicima. Prema Programu konvergencije očekuje se da će se krajem 2024. udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 66,7 %. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni deficit od 4,4 % BDP-a u 2024. To je više od deficita predviđenog u Programu, uglavnom zbog viših predviđenih rashoda za bruto investicije u fiksni kapital u skladu s novim trendovima i veće intermedijarne potrošnje potaknute dugotrajnim inflacijskim pritiscima. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se veći udio duga opće države u BDP-u od 71,1 % krajem 2024.

(23) U Programu konvergencije predviđa se postupno ukidanje nekih mjera energetske potpore u 2024. Komisija zasad procjenjuje da će u 2024. neto trošak tih mjera potpore iznositi 0,4 % BDP-a, u odnosu na 1,2 % BDP-a u 2023. Te se procjene temelje na pretpostavci da neće biti novih povećanja cijene energije. Čini se da mjere energetske potpore, koje bi, kako se planira, trebale ostati na snazi 2024., nisu usmjerene na ranjiva kućanstva ili poduzeća. One ne šalju jasan cjenovni signal s ciljem smanjenja potražnje za energijom i povećanja energetske učinkovitosti.

(24) U Uredbi Vijeća (EZ) br. 1466/97 poziva se na godišnje povećanje strukturnog proračunskog salda prema srednjoročnom cilju za 0,5 % BDP-a kao mjerilo[23]. S obzirom na fiskalnu održivost[24] i potrebu za smanjenjem deficita na razinu ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a, povećanje strukturnog salda za najmanje 0,5 % BDP-a u 2024. bilo bi primjereno. Da bi se postiglo to povećanje, rast neto primarnih rashoda koje financira država[25] ne bi u 2024. smio biti veći od 4,4 %, što se navodi i u ovoj preporuci. To će doprinijeti i smanjenju temeljne inflacije, koja je znatno iznad prosjeka EU-a i koja bi, ako se nastavi, mogla dovesti do gubitaka konkurentnosti, te očuvanju vanjskog položaja.

Istovremeno bi trebalo postupno ukinuti preostale mjere energetske potpore (koje Komisija zasad procjenjuje na 1,2 % BDP-a u 2023.), ovisno o tržišnim kretanjima i počevši od onih koje su najmanje ciljane, a s time povezane uštede trebalo bi iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Prema Komisijinim procjenama to bi dovelo do manjeg rasta neto primarnih rashoda od preporučenog za 2024.

(25) Uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se rast neto primarnih rashoda koje financira država od 7,0 % u 2024., što je više od preporučene stope rasta. Prilagodba predviđena u Komisijinoj prognozi manja je od ušteda koje se mogu ostvariti potpunim ukidanjem mjera energetske potpore zbog visokih rashoda za intermedijarnu potrošnju i bruto investicije u fiksni kapital te očekivanog postupnog ukidanja privremenog poreza na neočekivanu dobit i sektorskih poreza.

---

[23] Usp. članak 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 u kojem se propisuje i prilagodba za više od 0,5 % BDP-a za države članice čija razina državnog duga prelazi 60 % BDP-a ili koje imaju znatnije rizike u pogledu održivosti duga.

[24] Komisija procjenjuje da bi Mađarska trebala ostvariti prosječno godišnje povećanje strukturnog primarnog salda kao udjela u BDP-u od 0,9 postotnih bodova da bi postigla održivo smanjenje duga ili zadržala državni dug na razboritim razinama u srednjoročnom razdoblju. Ta se procjena temelji na Komisijinoj jesenskoj prognozi 2022. Polazište za tu procjenu je predviđanje državnog deficita i duga za 2024. u kojem se pretpostavlja ukidanje mjera energetske potpore u 2024.

[25] Neto primarni rashodi definiraju se kao rashodi koje financira država bez diskrecijskih mjera na strani prihoda i isključujući rashode za kamate i rashode za cikličnu nezaposlenost.

(26) Prema Programu konvergencije očekuje se da će se državna ulaganja smanjiti s 5,1 % BDP-a u 2023. na 3,7 % BDP-a u 2024. Niža ulaganja posljedica su nižih ulaganja koja financira država i nižih ulaganja koja financira EU.

(27) U Programu konvergencije navedeni su srednjoročni fiskalni ciljevi do 2027. Prema Programu se očekuje da će se deficit opće države postupno smanjiti na 1,9 % BDP-a u 2025., na 1,4 % u 2026. i na 0,9 % u 2027. Stoga se predviđa da će deficit opće države tijekom trajanja Programa ostati ispod 3 % BDP-a. Prema Programu očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti s 66,7 % BDP-a krajem 2024. na 56,3 % BDP-a do kraja 2027.

(28) Monetarna i fiskalna politika te politika gospodarskog razvoja nisu reagirale na nedavne gospodarske izazove na koordiniran način, čime je oslabljena učinkovitost cjelokupnog odgovora politike. Monetarna politika postrožena je u 2021., ali fiskalna ekspanzija nastavila se do početka 2022. Od 2021. uvedeno je nekoliko privremenih mjera politike za očuvanje kupovne moći kućanstava koje nisu bile ciljane: ograničenje cijena i kamatnih stopa te fiskalno skupe energetske subvencije. Ograničene su cijene pogonskih goriva i određenih osnovnih prehrambenih proizvoda. Ograničene su i kamatne stope na hipoteke s promjenjivom kamatom, kredite malim i srednjim poduzećima, određene studentske kredite i velike bankovne depozite. Većina tih mjera ističe u 2023. Trošak tih mjera uglavnom su snosila poduzeća i financijski sektor u obliku smanjenja prihoda i viših neizravnih poreza, a njihovi narušavajući učinci doprinijeli su smanjenju domaće proizvodnje i višim cijenama proizvoda na koje nisu izravno utjecala ograničenja cijena. One su osim toga otežale prilagodbu potražnje novom gospodarskom okruženju. Politike gospodarskog razvoja oslanjale su se na programe subvencioniranih zajmova za pomoć poduzećima u prilagodbi na gospodarske šokove. U veljači 2023. pokrenut je veliki program subvencioniranih zajmova s fiksnim kamatnim stopama kako bi se pružila potpora poduzećima koja se suočavaju s rastućim troškovima energije. Ograničenja cijena i kamatnih stopa te subvencionirano kreditiranje otežavali su nastojanja monetarne politike za smanjenje inflacije, među ostalim smanjenjem učinkovitosti instrumenata središnje banke. Europska središnja banka utvrdila je da određene regulatorne mjere, uključujući ograničenje kamatnih stopa na bankovne depozite, ometaju provedbu učinkovite monetarne politike[26].

(29) Nedostaci u planiranju i izvršenju proračuna povećali su ekspanzivnu tendenciju fiskalne politike i doprinijeli mnogim makroekonomskim izazovima s kojima se Mađarska trenutačno suočava. Rano donošenje godišnjih proračuna od 2016. smanjilo je kvalitetu makroekonomskih i proračunskih prognoza. Razna pravila o fleksibilnosti proračuna i velike proračunske pričuve omogućili su veću diskrecijsku potrošnju, a to je pogoršalo procikličnost fiskalne politike. *Ad hoc* odluke o potrošnji, često donesene na kraju proračunske godine ili u obliku vladinih uredbi tijekom godine bez odgovarajućeg parlamentarnog nadzora i javnog savjetovanja, smanjile su transparentnost proračuna. Nacionalni fiskalni okvir nije spriječio visoke javne deficite zbog nedostataka u strukturi domaćih fiskalnih pravila, uključujući pravilo o dugu s procikličkim obilježjima, slabog izvršenja srednjoročnog proračunskog planiranja, dodatno narušenog posebnim odredbama propisa o „stanju opasnosti”, te ograničene

[26] Mišljenje Europske središnje banke od 26. travnja 2023. o ograničenju prenosivosti diskontnih obveznica Mađarske narodne banke i produljenju ograničenja kamatnih stopa. CON/2023/10. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023AB0010&qid=1682527131068).

uloge i resursa fiskalnog vijeća. Ograničeni mandat i resursi nacionalnog fiskalnog vijeća ograničavaju njegovu sposobnost usmjeravanja javne rasprave o fiskalnim pitanjima.

(30) Cijene stambenih nekretnina u Mađarskoj u zadnjih su se deset godina znatno povećale, a ponuda je ostala ograničena. Najnovijem povećanju cijena doprinijeli su slabo usmjereni programi subvencija za kupnju kuće ili stana, koji su bili dostupni i kućanstvima koja su već imala vlastitu nekretninu. Ni subvencije za stanogradnju, uključujući bespovratna sredstva, subvencionirane zajmove i povlaštene stope PDV-a, nisu bile ciljane.

(31) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Mađarska je u skladu s člankom 14. stavkom 6. Uredbe (EU) 2021/241 obavijestila o namjeri da iz Mehanizma za oporavak i otpornost zatraži dodatnu potporu u obliku zajma u iznosu do 6 600 000 000 EUR. Brza provedba plana izrazito je važna zbog privremene prirode Mehanizma za oporavak i otpornost koji traje do 2026. Jednako je važno da Mađarska osigura odgovarajuće administrativne kapacitete za ispunjenje obveza iz plana. Brzo uključivanje novog poglavlja o planu REPowerEU u plan za oporavak i otpornost omogućit će financiranje dodatnih reformi i ulaganja za potporu strateškim ciljevima Mađarske u području energetike i zelene tranzicije. Sustavno i učinkovito uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira tog plana, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike. Zbog njegova kasnog donošenja u prosincu 2022. provedba mađarskog plana za oporavak i otpornost znatno kasni. Za brzu i stabilnu provedbu plana bilo bi potrebno ostvariti 27 ključnih etapa povezanih s jačanjem neovisnosti pravosuđa i osiguranjem zaštite financijskih interesa Unije. Plaćanja u okviru plana nisu moguća dok se te ključne etape u potpunosti i ispravno ne provedu. Mađarskoj su u okviru plana REPowerEU dodijeljena bespovratna sredstva u iznosu od 701,6 milijuna EUR. Mađarska planira bespovratna sredstva iz plana REPowerEU i dodatni zajam upotrijebiti za ulaganja u energetiku.

(32) Komisija je sve programske dokumente kohezijske politike Mađarske odobrila u 2022. Brza provedba programâ kohezijske politike uz komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, iznimno je važna za zelenu i digitalnu tranziciju, povećanje gospodarske i socijalne otpornosti te uravnotežen teritorijalni razvoj u Mađarskoj.

(33) Osim gospodarskih i socijalnih izazova obuhvaćenih planom za oporavak i otpornost, Mađarska se suočava s brojnim dodatnim izazovima koji se odnose na siromaštvo, tržište rada, tržišno natjecanje u području usluga i energetiku.

(34) Iako su se u zadnjih deset godina ukupni pokazatelji siromaštva poboljšali, relativna situacija nekih skupina u nepovoljnom položaju, kao što su kućanstva s niskim dohotkom, djeca, osobe s invaliditetom, Romi i osobe koje žive u udaljenim ruralnim naseljima, dodatno se pogoršala. Stopa teške materijalne i socijalne oskudice među najvišima je u EU-u, uz znatne razlike među regijama. Posebno je visoka među djecom i Romima. Skupine u nepovoljnom položaju suočavaju se s poteškoćama u pristupu odgovarajućoj socijalnoj pomoći, obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i uslugama traženja posla. Mreža socijalne sigurnosti za kućanstva bez stabilnog dohotka sve je slabija. Porezni sustav nerazmjerno opterećuje slabije plaćene radnike. Glavni izvori

dohotka kućanstava s niskim dohotkom u posljednjem desetljeću nisu pratili troškove života. Primjerenost minimalnog dohotka među najnižima je u EU-u. Nedavna povećanja cijena energije i hrane nerazmjerno opterećuju osobe s niskim dohotkom, a mjere potpore uglavnom nisu ciljane. Nedavnom izmjenom propisa o socijalnoj zaštiti smanjena je odgovornost države za pružanje socijalne skrbi.

(35) Ukupna stopa zaposlenosti relativno je visoka, ali određene skupine u nepovoljnom položaju, kao što su Romi, niskokvalificirane osobe, žene koje skrbe o drugima i osobe s invaliditetom, teško ulaze na otvoreno tržište rada zbog nedostataka u sustavu obrazovanja, osposobljavanja i socijalne pomoći te mehanizmima potpore za tražitelje zaposlenja. Razlike u stopama zaposlenosti niskokvalificiranih radnika, Roma i osoba s invaliditetom i dalje su velike. Svaka peta žena koja traži plaćeno zaposlenje izostavljena je s tržišta rada zbog obveza skrbi o djeci ili nesamostalnim osobama s invaliditetom. Naknade i pristup učinkovitim aktivnim mjerama tržišta rada za skupine u nepovoljnom položaju nisu primjereni. Razdoblje isplate naknada za nezaposlenost je tri mjeseca, dok je prosječno vrijeme potrebno za pronalaženje zaposlenja 2022. bilo 16 mjeseci. Četiri od deset registriranih nezaposlenih osoba ne prima naknadu. Dugo prosječno razdoblje prijave ukazuje na izazove u smislu kapaciteta javne službe za zapošljavanje. Udio tražitelja zaposlenja s niskom razinom osnovnih vještina više je nego dvostruko veći od nacionalnog prosjeka. Udio odraslih koji sudjeluju u obrazovanju i dalje je nizak, posebno među niskokvalificiranim i nezaposlenim osobama.

(36) Socijalni dijalog i dalje je među najslabijima u EU-u, a nedavno se i dodatno pogoršao. Glavno tripartitno tijelo uglavnom služi kao vladin forum za razmjenu informacija, bez formalnog pravnog okvira, te nema smislenog dijaloga osim u pogledu određivanja minimalne plaće. Iako je manjak nastavnika sve veći izazov, novim pravnim odredbama ograničena su njihova prava na kolektivno djelovanje i proširena je mogućnost poslodavaca da retroaktivno otpuste nastavnike koji sudjeluju u građanskom neposluhu kao oblik prosvjeda zbog uvjeta rada. Nedavne reforme, uvedene bez smislenog dijaloga s relevantnim sindikatima, negativno su utjecale na radne uvjete i oslabile su mogućnosti samozastupanja zdravstvenih radnika.

(37) Nedavno je bilo slučajeva javne intervencije na raznim tržištima, što je oslabilo pravnu sigurnost. Te su intervencije često odvraćale ili ograničavale ulaganja EU-a i strana ulaganja na određenim tržištima jer su poduzećima u državnom vlasništvu ili privatnim poduzećima blisko povezanima s vladom efektivno omogućile stjecanje poduzeća. Takve intervencije ozbiljno narušavaju načela jedinstvenog tržišta i vladavine prava[27] te ograničavaju mogućnosti održivog gospodarskog rasta. Na primjer, određena poduzeća i sektori izloženi su diskriminaciji zbog posebno prilagođenih poreza, ograničenja cijena i propisa uvedenih u kratkom roku i bez prethodnog savjetovanja. Od 2020. vlada se za donošenje takvih mjera koristila i izvanrednim ovlastima na temelju „stanja opasnosti”. Od sektorskih poreza ostvareni su znatni proračunski prihodi. Na primjer, vlada je nedavno uvela administrativno ograničenje cijena i porez na dobit od 90 % na proizvodnju cementa i keramičkih materijala. Ti su sektori velikim dijelom u stranom vlasništvu. Vlada je u prosincu 2022. iznenada povećala porez za osiguravajuća i farmaceutska društva. Bankama je nametnuto ograničenje kamatnih stopa na hipoteke s promjenjivom kamatom, što je utjecalo na njihovu sposobnost kreditiranja i profitabilnost. Određena poduzeća,

[27] Vidjeti COM(2020) 580 final, str. 1.

posebno u maloprodaji i prometu, izložena su neprimjerenom pritisku provedbom selektivnih i proizvoljnih administrativnih inspekcija, novčanim kaznama i uskraćivanjem dozvola. Čini se da ne postoji djelotvoran pravni lijek protiv proizvoljnih mjera vlasti. Maloprodajni sektor i dalje se suočava s nepredvidljivim propisima. Čini se da uvjeti za dobivanje odobrenja za otvaranje ili preuređenje trgovina većih od 400 kvadratnih metara nisu transparentni, a dostupnost sudskog preispitivanja upitna je. Porez u sektoru maloprodaje nerazmjerno opterećuje veća poduzeća koja nemaju sjedište u Mađarskoj. Vlada često koristi svoje ovlasti za izuzimanje transakcija od kontrole koncentracija. Ne provodi se procjena učinka takvih transakcija na gospodarstvo, tržišno natjecanje i jedinstveno tržište. Kriteriji za ta izuzeća nisu utvrđeni na transparentan način i ne postoji službeni postupak za njihovo osporavanje ili za pobijanje same odluke. Kao rezultat tih intervencija povećano je državno vlasništvo i vlasništvo domaćih poduzeća naklonjenih državi u području bankarstva, telekomunikacija, komunalnih usluga, medija, televizijskog i radijskog emitiranja, na štetu stranog vlasništva. Prema najavama članova vlade slične se transakcije mogu očekivati u sektoru osiguranja, maloprodaje i prometa, posebno kad je riječ o zračnoj luci u Budimpešti. Smanjena prisutnost stranog kapitala i znanja, posebno u sektorima s visokom dodanom vrijednošću kao što su bankarstvo i telekomunikacije, mogla bi ograničiti mogućnosti Mađarske za rast produktivnosti i inovacije.

(38) U strukturi izvora energije u Mađarskoj dominiraju nafta i plin, na koje otpada otprilike po jedna trećina ukupne potrošnje energije. Udio nuklearne energije iznosi 15 %, a obnovljivih izvora energije oko 14 %. Mađarska se i dalje u velikoj mjeri oslanja na ruska fosilna goriva i na nuklearnu energiju, a njezini napori za smanjenje ovisnosti o Rusiji sporo napreduju. Tri četvrtine domaće potrošnje plina pokriveno je uvozom iz Rusije. Mađarska je 2021. potpisala dugoročni sporazum o opskrbi plinom s Gazpromom, a u travnju 2023. postigla je novi dogovor o uvjetima tog sporazuma, uz mogućnost uvoza dodatnih količina. Za smanjenje ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima bit će potrebne opsežne dodatne mjere, posebno za jačanje suradnje sa susjednim zemljama, među ostalim u pogledu infrastrukture, prema potrebi, kako bi se osigurao pristup alternativnim izvorima fosilnih goriva. Elektrifikacija i predviđena ulaganja u energetski intenzivne industrije povećat će potrebu za proizvodnjom električne energije. Unatoč znatnom povećanju kapaciteta za proizvodnju solarne energije posljednjih godina, udio kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i dalje je među najnižima u EU-u. Izgradnja vjetroelektrana zaustavljena je i očekuje se da će se nastaviti nakon ukidanja zakonskih ograničenja. Geotermalna energija nedovoljno je iskorištena. Učestale promjene regulatornog okruženja donose razne izazove za razvoj energije iz obnovljivih izvora. Osim toga, ograničenja kapaciteta elektroenergetske mreže predstavljaju značajno usko grlo u smislu priključivanja obnovljivih izvora energije na mrežu, dok nedostatak fleksibilnih rješenja na strani potražnje i ponude te ograničena moć potrošača ozbiljno koče razvoj proizvodnje čiste električne energije iz obnovljivih izvora. Neoptimalna integracija na tržište uravnoteženja EU-a propuštena je prilika za optimizaciju mreže za dodatni kapacitet za obnovljive izvore energije.

(39) Mađarska ima znatan potencijal za energetsku učinkovitost, posebno u stambenim zgradama. U Mađarskoj je od kolovoza 2022. do ožujka 2023. potrošnja prirodnog plina smanjena za 20 % u odnosu na prosječnu potrošnju plina u istom razdoblju u proteklih pet godina, što je više od ciljnog smanjenja od 15 %, među ostalim i zbog mjera u javnom sektoru te izmjene sustava ograničenja cijena energije koji se primjenjuje na kućanstva. Mađarska se potiče da nastavi privremeno smanjivati

potražnju za plinom do 31. ožujka 2024.[28] Međutim, unatoč tim nedavnim promjenama, sustav administrativnih cijena energije i dalje ne omogućuje pravilno funkcioniranje cjenovnih signala i stvaranje dostatnih poticaja za uštedu energije. Ograničenja cijena primjenjuju se jednako na sva kućanstva. Subvencionirane administrativne cijene primjenjuju se i na kućanstva s visokim dohotkom, a obitelji s niskim dohotkom često žive u energetski manje učinkovitim domovima. Ciljani programi za kućanstva s niskim dohotkom bili bi učinkovitiji i u smislu potpore ranjivim kućanstvima i u smislu ušteda energije.

(40) Manjak radne snage i vještina u sektorima i zanimanjima koji su važni za zelenu tranziciju, uključujući prerađivačku industriju, uvođenje i održavanje tehnologija s nultom neto stopom emisija, stvara prepreke prelasku na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija. Visokokvalitetni sustavi obrazovanja i osposobljavanja prilagođeni promjenjivim potrebama tržišta rada i ciljane mjere usavršavanja i prekvalifikacije bitni su za smanjenje nedostatka vještina te promicanje uključivanja na tržište rada i preraspodjele radne snage. Da bi se iskoristio potencijal ponude radne snage, te mjere moraju biti dostupne, posebno za pojedince te u sektorima i regijama na koje će zelena i digitalna tranzicija najviše utjecati. U Mađarskoj je u 2022. prijavljen manjak radne snage u 31 zanimanju za koje su potrebne specifične vještine ili znanja za zelenu tranziciju. Istodobno, sudjelovanje radnika u osposobljavanju u energetski intenzivnim sektorima znatno se smanjilo i sada je ispod prosjeka EU-a.

(41) Uzimajući u obzir Komisijinu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2023. i njegovo je mišljenje[29] navedeno u preporuci 1. u nastavku.

(42) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2023. i Program konvergencije za 2023. Preporuke Vijeća donesene u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporuci 1. u nastavku. Politikama iz preporuke 1. doprinosi se uklanjanju slabosti povezanih s vrlo snažnim cjenovnim pritiscima te potrebama vanjskog financiranja i potrebama države za financiranjem. Preporuke 2. i 4. doprinose provedbi preporuke 1.

PREPORUČUJE da Mađarska u 2023. i 2024. poduzme mjere kojima je cilj:

1. Postupno ukinuti mjere energetske potpore koje su na snazi do kraja 2023. i ostvarene uštede iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne mjere potpore, osigurati da budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća, fiskalno pristupačne te da potiču smanjenje potrošnje energije.

   Osigurati razboritu fiskalnu politiku, posebno ograničavanjem nominalnog povećanja neto primarnih rashoda koje financira država u 2024. na najviše 4,4 %.

   Očuvati javna ulaganja koja financira država i osigurati učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije. U razdoblju nakon 2024. nastaviti provoditi srednjoročnu fiskalnu strategiju postupne i održive konsolidacije, u kombinaciji s ulaganjima i reformama koji potiču veći održivi rast, s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija.

[28] Uredba Vijeća (EU) 2022/1369.

[29] U skladu s člankom 5. stavkom 2. i člankom 9. stavkom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97.

Učinkovito koordinirati i jasno razgraničiti makroekonomske politike radi osiguranja fiskalne i vanjske održivosti. Postupno ukinuti ograničenja cijena i kamatnih stopa kako bi se smanjili narušavajući učinci i olakšala neometana transmisija monetarne politike. Mjere potpore u stambenom sektoru usmjeriti na kućanstva s niskim dohotkom. Ojačati srednjoročni proračunski okvir, uskladiti pripremu godišnjih proračuna s proračunskom godinom i ograničiti diskrecijsko pravo u izvršenju godišnjih proračuna.

2. Hitno ostvariti potrebne ključne etape i ciljne vrijednosti povezane s jačanjem neovisnosti pravosuđa i osiguranjem zaštite financijskih interesa Unije kako bi se omogućila brza i stabilna provedba plana za oporavak i otpornost. Brzo finalizirati poglavlje o planu REPowerEU kako bi ga što prije počela provoditi. Nastaviti brzu provedbu programa kohezijske politike uz komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost.

3. Poboljšati primjerenost sustava socijalne pomoći, uključujući naknade za nezaposlenost. Poboljšati pristup učinkovitim aktivnim mjerama tržišta rada, posebno mogućnostima usavršavanja za skupine u najnepovoljnijem položaju, i osigurati djelotvoran socijalni dijalog. Poboljšati regulatorni okvir i tržišno natjecanje u području usluga izbjegavanjem selektivnih i proizvoljnih administrativnih intervencija i upotrebe prilagođenih propisa koji pojedinim poduzećima osiguravaju neprimjerene prednosti ili ih stavljaju u nepovoljan položaj, sustavnom primjenom kontrole tržišnog natjecanja na poslovne transakcije te ograničenjem upotrebe hitnih mjera isključivo na situacije u kojima su nužne, u skladu s načelima jedinstvenog tržišta i vladavine prava.

4. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima bržim uvođenjem energije iz obnovljivih izvora, uključujući energiju vjetra, geotermalnu energiju i održivi biometan, prije svega racionalizacijom postupaka izdavanja dozvola uz provedbu redovitih procjena utjecaja na okoliš te stvaranjem poticajnog i predvidljivog regulatornog okruženja. Postupno ukinuti subvencije za fosilna goriva. Revidirati pravila o tržištu energije uravnoteženja i određivanje tarifa kako bi se omogućio povrat troškova i optimalno korištenje mreže te, prema potrebi, nadograditi elektroenergetsku infrastrukturu, uključujući mrežne kapacitete i kapacitete za skladištenje. Diversificirati uvoz fosilnih goriva kako bi se znatno smanjila ovisnost o Rusiji, među ostalim jačanjem suradnje s drugim državama članicama, prema potrebi i u pogledu infrastrukture. Poboljšati energetsku učinkovitost, posebno u zgradama, i nastaviti ulagati napore za smanjenje ukupne potrošnje plina. Prilagoditi postojeći sustav reguliranih cijena energije na način da se potakne štednja energije i pruži ciljana potpora kućanstvima s niskim dohotkom. Pojačati napore na razini politika usmjerene na pružanje i stjecanje vještina potrebnih za zelenu tranziciju.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik